

Analýza: 55. „Kulturní válka“ je jedinou teologií, na které globální pravici záleží

Srbský ortodoxní patriarcha povýšil na rytíře Viktora Orbána za „obranu křesťanství“.

Analýza

Patriarcha Porfirij uděluje maďarskému prezidentovi Řád svatého Sávy - UOJ - Unie pravoslavných novinářů

„Kulturní válka“ je jedinou teologií, na které globální pravici záleží

Srbský ortodoxní patriarcha povýšil na rytíře Viktora Orbána za „obranu křesťanství“.

Dne 5. září udělil bělehradský patriarcha Porfirij, vůdce srbské pravoslavné církve, nejvyšší stupeň Řádu svatého Sávy (nejvyšší rytířský řád patriarchátu) maďarskému premiérovi [Viktoru Orbánovi](#).

Podle [prohlášení](#) byla tato cena udělena „za jeho úsilí při obraně křesťanství v Maďarsku a v celé Evropě, prosazování křesťanských hodnot, jakož i za jeho osobní přínos k přátelství mezi maďarským a srbským národem“.

Socha svatého Sávy v Bělehradě, Srbsko.

V minulosti by mnohým představa, že by bělehradský pravoslavný patriarcha, bez jediného mrknutí na sektářské rozdíly, poctil Orbána za „obranu křesťanství“, připadala zvláštní. Víte, Viktor Orbán je nominálně protestant – ne že byste to nutně věděli. Navzdory tomu, že Orbán často apeluje na „křesťanství“, neposkytuje mnoho vodítek o své konkrétní teologii.

Ve skutečnosti jsem při psaní tohoto článku jednoduše předpokládal, že je katolík, a to na základě skutečnosti, že Maďarsko má mírnou katolickou většinu a do jaké míry hledal a získal [podporu maďarské katolické církve](#) – i když papež ho nenápadně pokáral.

Navíc jsem předpokládal (jak se ukázalo nepřesně), že zatímco katolík by mohl získat Řád svatého Sávy, kalvinista by byl pro patriarchu Porfiryho příliš vzdáleným. Kromě toho, jak může kalvinista *přijmout* rytířství od biskupa s doslovnou korunou na hlavě?

Ukázalo se, že jsem se mýlil, protože žijeme ve velmi odlišném světě, než ve kterém byly rozdíly mezi

katolíky a protestanty, pravoslavnými a katolíky, pravoslavnými a protestanty atd. skutečné a někdy vedly ke skutečným válkám.

Žijeme ve světě, v němž teologické rozdíly, které kdysi oživovaly debaty a rozdělení křesťanského světa, jsou ve srovnání s takzvanými kulturními válkami zdánlivě irelevantní.

Den poté, co patriarcha Porfirij v podstatě pasoval Viktora Orbána na rytíře, vydal [prohlášení odsuzující](#) oslavu [EuroPride](#) v Bělehradě. V neděli pak vedl modlitební bohoslužbu za „[posvátnost manželství a rodiny](#)“, zatímco tisíce Srbů, v nemalé míře inspirované patriarchou, vyšly do ulic [na protest proti plánovaným akcím EuroPride](#). Tyto události a oslava Orbána spolu nesouvisí.

Patriarcha po celý týden rutinně zdůrazňoval myšlenku, že hrozbou jsou lidé zvenčí, kteří přicházejí změnit srbské hodnoty. Nejzřetelněji to bylo v jeho homilii po nedělní modlitbě, ve které řekl:

„... nikomu nevnučujeme svůj způsob života, ale také nechceme, aby kdokoli z jakékoli části světa přišel a vnutil nám své hodnoty, svůj pohled na svět nebo svůj způsob života. Bratři a sestry, opakují: to [toto] nepřijmeme. Protože nikomu nevnučujeme svůj způsob života, nedovolíme, aby nám někdo vnucoval svá pravidla, svůj pohled na svět a svůj způsob života, i když si myslí, že je lepší než my.“

Pokud se zdá, že slova patriarchy Porfiryho odrážejí pocity patriarchy Kirilla, je to proto, že tito dva spojenečtí duchovní mluví stejným jazykem.

Instinktivní výklad jejich slov je chápat „outsidery“ jako Západ – což by nemělo být šokující ve světle dlouhého boje pravoslaví o přežití a rozdílu proti západnímu křesťanstvu – ale uznání maďarského kalvinistického protestanta, jako je Orbán, naznačuje, že i to staré rozdělení mizí.

Stále více je jasné, že skutečná a možná jediná zlomová linie, která prochází světem, je mezi těmi, kdo se zavázali k liberální, pluralitní budoucnosti, a těmi, kdo hledají neliberální svět, v němž jsou osvícenské myšlenky osobní svobody a autonomie tvrdě poraženy.

V mnoha historicky a kulturních křesťanských zemích nabyla tato druhá ideologie podobu křesťanského nacionalismu.

Současní křesťanští nacionalisté jsou zcela jistě křesťany; jsou součástí rozhodně jedinečného a pravděpodobně i docela revolučního křesťanského hnutí, jehož nejrevolučnější a historicky idiosynkratické rysy jsou zdůrazněny aktivitami a slovy patriarchy Porfiryho z minulého týdne.

U křesťanských nacionalistů je naprostý nedostatek zájmu o doktrinální a teologické rozdíly.

Toto je rys, který představuje nejdramatičtější odklon od toho, co jsme historicky viděli v křesťanství, a je téměř jistě produktem snah bílých amerických evangelikálů vybudovat po éře občanských práv koalici, která zahrnuje dlouholeté teologické nepřátele, jako je Svatí posledních dnů, konzervativní bílí katolíci, ortodoxní Židé a ortodoxní křesťané.

Sublimace teologické odlišnosti více než cokoli jiného umožnila vzestup globálních kulturních válek.

Pravděpodobně to také signalizuje, do jaké míry uspěla osvícenská a marxistická paradigma i mezi svými ideologickými nepřáteli: Žijeme ve světě, v němž jsou politické rozdíly významnými znaky identity, a to i pro sebeoznačené tradicionalisty. Nic není modernější než toto.

Pro křesťanské nacionalisty jsou nejdůležitější otázky týkající se pohlaví a sexuality a jsou formulovány prostřednictvím oslavování nukleární rodiny (pár a jejich nezaopatřené děti, považované za základní sociální jednotku.).

Samozřejmě, jako produkt průmyslové revoluce je samotná nukleární rodina, stejně jako jednotlivec, do značné míry moderním vynálezem. Ale i když pomineme tuto historickou nepříjemnost (historie není pro křesťanské nacionalisty ničím, ne-li nepohodlnou), myšlenka, že by se rodina, a zvláště manželství, stala centrem určitého druhu křesťanské identity, je stejně lichá.

Rané a středověké křesťanství bylo rozhodně nepřátelské k manželství a dokonce i k rodině, přičemž obojí považovalo za někdy nutnou, ale rozhodně chudou náhradu celibátu.

Je tedy zřejmé, že vyvyšování rodiny mezi křesťanskými nacionalisty vyplývá spíše z jejich nacionalismu než z normativní křesťanské tradice.

Nacionalismus má koneckonců kořeny v romantismu, který je sám reakcí proti industrializaci. Nacionalismus zdědil romantismus velebení sféry domova jako pevnosti ctnosti proti stále zkaženějšímu a kazícímu světu.

V romantismu poprvé vidíme rodinu oslavovanou jako „přirozenou“, posvěcenou a optimální.

Nacionalismus přebírá tuto romantickou oslavu rodiny a rozšiřuje ji argumentem, že něčí národ (a konkrétně jeho etnická nebo rasová skupina) tvoří jakousi rozšířenou rodinu prodchnutou veškerou svatostí, která se nyní připisuje biologické rodině.

Nemělo by nás tedy překvapovat, když Viktor Orbán hanobí manželství mezi Evropany a Neevropany; nebo když američtí křesťanští nacionalisté brání Konfederaci; nebo když patriarcha Porfirij začne rozdmýčkat genocidní plameny protikosovských nálad (jeho komentáře týkající se „jednotné pravoslavné víry bez hranic“ jsou v podstatě kódem pro myšlenku, že Kosovo patří Srbsku).

Nic z toho *neomlouvá* křesťanskou tradici – jakkoli je divoce různorodá – za její roli v tomto současném fenoménu, ale okrádá křesťanské nacionalisty o jedno z jejich nejdůležitějších tvrzení: že představují historicky normativní, *tradiční* formu křesťanství, která se brání revolučním modernizátorům.

Stejně jako wahhábiisté v islámu, křesťanští nacionalisté si sami sebe představují jako nejoddanější reakcionáře, i když ve skutečnosti jsou ze všech nejrevolučnější.

Existuje moc, kterou lze získat přerámováním jejich boje jako boje mezi dvěma druhy modernit, nikoli mezi časem prověřenou minulostí a neznámou budoucností.

[EuroPride pokračuje tento týden](#) podle plánu, přestože byl oficiálně zrušen srbským prezidentem, který ve svém rozhodnutí citoval tlak krajně pravicových skupin a srbské pravoslavné církve.

Ti, kdo se k oslavám připojují, se nepochybně dohadují o budoucnosti, která se vymyká minulosti. Ale stejně tak i jejich odpůrci křesťanští nacionalisté — ať už to nevědí, nebo to prostě odmítají přijmout.

Ať tak či onak, může to pomoci druhému v jeho snaze si to zapamatovat.

KATHERINE KELAIDIS

[Religion Dispatches](#)

-tep-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)